

ROČNÍK XV.

ČÍSLO: 2

CENA: zadarmo

Cinobanský občasník

**TÉMA: Zvýšená
produkcia odpadu**

Viac na strane 2

**Zasadali poslanci
obecného parlamentu**

Viac na strane 3

**Cinobančanky sa pustili
do kváskovania**

Viac na strane 6

Foto: Milan Alberti

Šíria dobré meno obce

Athéna má už 20 rokov. Za ten čas sa cinobanský detský divadelný súbor z úplného nováčika vyprofiloval na kolektív, ktorý si na divadelných doskách v regióne získal rešpekt a obdiv kolegov, ale aj divákov. Svedčia o tom aj posledné výsledky zo súťaží, na ktorých našu obec mladí divadelníci reprezentovali.

Na regionálnej prehliadke detskej dramatickej tvorivosti Rozprávková skrinka v Poltári získali cenu primátorky mesta. Zároveň získali možnosť reprezentovať nielen našu obec, ale celý región na krajskej súťaži v Žiari nad Hronom.

Talentovaným Cinobančanom srdečne gratulujeme a ďakujeme, že takýmto tvorivým spôsobom šíria dobré meno našej obce aj mimo regiónu.

Pokračovanie na str. 4

PRISPEJTE AJ VY K SKVALITNENIU OBSAHU VAŠICH NOVÍN

TÉMA

VÝZOR OBCE SI TVORÍME SAMI

V našej obci je zavedený separovaný zber odpadov podľa zákona o odpadoch. Triedenie odpadov je jednoduché a dôležité. Ide o správnu vec pre prostredie, v ktorom žijeme dnes, a ktoré zanecháme našim deťom a vnúčatám.

V našej obci, a najmä v časti obce Katarínska Huta, sme boli svedkami tvorenia množstva nelegálnych (čiernych) skládok, ktoré vznikajú kdekoľvek, často v blízkosti obydlií. Chceme upozorniť všetkých obyvateľov na to, že ten, kto tvorí čiernu skládku, poruší ustanovenia Zákona o odpadoch a koná protiprávne. Obec zabezpečila dostatočne účinné opatrenia na zber komunálneho odpadu a separovaný zber. Čierne skládky zakladajú najmä obyvatelia v blízkosti „gangov“ v Katarínskej Hute. Ľudia, ktorí sú nezamestnaní a majú dostatok času na to, aby komunálny odpad hodili do kontajnerov, aby si separovali tie zložky odpadu, ktoré sa dajú. Obec má vo všetkých častiach zabezpečený separovaný zber na plasty, papier, sklo a kovy. Nad rámec zákona zabezpečujeme niekoľkokrát do roka veľkoobjemový zber, napriek tomu matrace, časti nábytkov, kreslá atď. nájdete pohodené kdekoľvek pri ceste, obydliach, lese. V priebehu roka 2017 sa v obci vyprodukovalo 376 ton odpadu. Za rok 2018 to bolo už 440 ton. Produkcia odpadu má vzostupnú tendenciu, v ktorej nie je započítaná likvidácia čiernych skládok. Chceme upozorniť na to, že pokiaľ si všetci obyvatelia obce nevstúpime do svedomia a nebudeme odpad separovať, a iba tak ho hocikde pohadzovať, obec bude nútená zvýšiť poplatok na osobu za likvidáciu komunálneho odpadu, poprípade bude v obci zavedený množstevný zber. Najlepší odpad je ten, ktorý vôbec nevznikne, pretože každý výrobok viac či menej poškodzuje životné prostredie.

Na začiatku je vždy pocit potreby kúpiť si, zaobstaráť si, vypestovať si, opraviť ... doniesť domov novú vec.

Mnoho vecí, ktoré už nepotrebujeme, nemusíme hneď vyhadzovať, ale môžeme ich opraviť, použiť inak či niekomu darovať. Opätovné využitie má vyššiu prioritu ako recyklácia odpadov, pretože spotrebuje spravidla menej energie, zdrojov, menej sa znečisť životné prostredie. Pokiaľ chceme žiť v zdravom svete, musíme minimalizovať účinky odpadu, ktoré naša spoločnosť produkuje. Keď dovolíme, aby odpad v našom životnom prostredí dominoval, je prírodná rovnováha narušená a môže mať katastrofické následky.

Čo sa týka realizácie drobných stavieb a umiestňovania rôznych búd a prístreškov na obecnom pozemku, žiadame všetkých obyvateľov najmä v Katarínskej Hute, aby si zbúrali prístrešky, chlievy a búdy, ktoré stoja na obecnom pozemku, nemajú ich zlegalizované a z estetického hľadiska narúšajú celkový vzhľad obce.

Foto: archív obce

Mnoho obyvateľov si bez súhlasu obce zriaďuje rôzne drobné stavby bez legalizácie. Ten, kto chce stavať drobnú stavbu alebo má záujem na obecnom pozemku umiestniť plechovú búdu alebo garáž, musí o to požiadať. V prípade, že obyvatelia aj napriek tejto výzve nezlegalizujú tieto stavby alebo nepožiadajú o prenájom pozemku, pristúpime na ich zbúranie.

Ing. Lívia Bračoková, OÚ

www.cinobana.sk

NÁZOR OBČANA

Už dávnejšie som nič nenapísal do Občasníka. K napísaniu tohoto článku ma podnietil rozhovor s mladou občančou Cinobane. Bol som milo prekvapený, že aj v mladších rodinách pristupujú zodpovedne k triedeniu odpadov. Žiaľ, stále je to málo a v mnohých rodinách sa k tomuto problému stavajú lakonicky. A popritom stačí tak málo

Kedysi sa v našej obci zaviedlo spoplatnenie TKO paušálne bez sledovania toho, kto ho koľko vyprodukuje. S dobrým úmyslom, aby sa zabránilo čiernym skládkam. Nikto však túto aktivitu nevyhodnotil. Ale je jasné, že čierne skládky sa tvoria naďalej. Dávam preto do diskusie návrh na iný spôsob nakladania s odpadmi.

Navrhujem zvýšiť poplatky za vývoz TKO aspoň na trojnásobok súčasných poplatkov. Ale s podmienkou, že sa bude platiť IBA za vyprodukovaný odpad! A nie paušálne. Teda za vyvezenie konkrétnej kuka nádoby. Som presvedčený, že ľudia začnú kalkulovať a ľahko si vyrátajú, že za plasty, papier, sklo či plechovky, ktoré vytriedia, platiť nebudú! A množstvo ostatného odpadu, za ktorý po vytriedení zaplatíme, diametrálne klesne a v konečnom zúčtovaní tak budeme platiť menej.

Viem, tento problém by sa mal riešiť v prvovýrobe. Lebo jednorazové obaly vznikajú práve tam. Triedením iba zachytávame konečnú fázu likvidácie. Ale niekde začať treba. Napr. nakupovaním väčších balení, niekoľkonásobným použitím niektorých jednorazových obalov (napr. kelímky z jogurtov na predpestovanie priesad, kelímky z rastlinného masla ako nádoby do mrazničky, plastové tašky ako zásobníky na plastový odpad, atď., atď.). Aspoň do doby, kým nám výrobcovia neponúknu alternatívne obaly na potraviny.

A na záver jeden tip pre tých, ktorí pristupujú k triedeniu odpadov zodpovedne: Niektoré zakysané či sladené nápoje výrobcovia balia do kombinovaných obalov, kedy na hlavný obal je teplom nanesená farebná fólia. Biela fľaša je PET, plastová okrasná fólia na nej je z PVC a uzáver je z HDPE. Ako to končí na triedičkách odpadu? Vytriedia to do TKO, pretože nemajú kapacity na oddeľovanie týchto rôznych materiálov. Takže to urobme za nich - stačí jeden nôž a jednoduché odstránenie fólie z fľaše. Tiež skončí vo vreci s plastami, ale na triedičke si už s tým poradia.

A hádanka nakoniec: koľko druhov odpadu vytriedite, keď vyhodíte nádobu od tzv. „neska“ kávy? (Riešenie: štyri - nádoba zo skla, hliníkový pevný uzáver do prvého otvorenia, plastový vrchný uzáver a papier na jeho vnútornej strane). Napriek tomu výrobca uvádza na obale iba jeden - GL (glass), teda sklo. Ale vytriedite všetky štyri?

Myslím si, že nám dostatočne ničia lesy, ornú pôdu či vodu iní, tak si aspoň my zachovajme česť a urobme niečo pre naše vnúčence - neurobme im z krajiny smetisko. Triedme čo najviac!

Július Jarábek

Bociany prileteli
22. marca 2019

ZASADNUTIE OBEČNÉHO ZASTUPITELSTVA

Poslanci obecného zastupiteľstva mali v programe na svojom poslednom zasadnutí 25. apríla, niekoľko bodov. Okrem iného, predsedovia informovali o zasadnutiach jednotlivých komisií.

Poslanci odsúhlasili zrušenie Komisie redakčnej rady Cinobanského občasníka

Predsedníčka komisie ZPOZ Zuzana Hadbavná informovala o úspešnej účasti členov zboru na okresnej prehliadke. „Chcel by som vyzdvihnúť prácu našich Zpozákov, pretože obrady robia na skutočne vysokej úrovni. Ďakujeme im za ich profesionalitu,“ vyzdvihol poslanec Milan Káka. Na to starosta obce Jozef Melicher uviedol, že v rozpočte obce sú financie určené na zveľadenie domu smútku. „Je potrebné vymeniť vázy na kvety a zakúpiť vozík na vence,“ uviedla Hadbavná s tým, že vymeniť plánujú aj stoličky.

V apríli zasadala aj kultúrna komisia. Informoval o tom poslanec Milan Káka. „Na zasadnutí pracujeme na pripravách podujatí. Veľkú pozornosť venujeme najmä Dňu obce,“ vysvetlil. Zároveň do komisie kultúry navrhol novú členku, poslankyňu Karin Belovicsovú Bittnerovú, ktorá doteraz pracovala ako predsedníčka komisie redakčnej rady Cinobanského občasníka. Na zasadnutí však bola jednohlasne táto komisia zrušená. „Redakčná rada bola zodpovedná za fungovanie novín. Jej členovia boli volení aktívni redaktori a prispievatelia. Podľa štatútu môže do Občasníka prispievať ktorýkoľvek občan. Za obsah novín je zodpovedný šéfredaktor, ktorý je volený obecným zastupiteľstvom. Šéfredaktor rozhoduje o obsahu, témach a zložení každého čísla. Tak isto rozhoduje o uverejnení a neuverejnení jednotlivých článkov. Preto nie je nutné mať zavedenú redakčnú radu,“ vysvetlil poslanec Michal Garaj.

Školáci sa budú aktívne podieľať na zveľadení obce

Predseda Komisie stavebnej a životného prostredia Dušan Belko informoval prítomných o spolupráci obce s tunajšou základnou školou. „V rámci dňa Zeme deti vyzbierajú odpadky. Rovnako plánujú upraviť okolie pamätníkov na Hrnčiarkach, v Turičkách a v Katarínskej Hute. V rámci Zelenej školy chcú navštíviť čističku, aby sa zvyšovalo povedomie, čo všetko sa do odpadu môže hádzať,“ informoval o návrhu riaditeľa ZŠ s MŠ Stanislava Čopa. Poslanci sa zhodujú v tom, že spolupráca medzi školou a obcou je samozrejmosťou. A to nielen v oblasti ekológie ale aj v kultúrnej, športovej a výchovnej sfére. „To že sa deti idú zapájať do čistenia obce, je dobrý signál do budúcnosti. Možno vyrastú v uvedomelejších ľuďoch ako momentálne sme a nebudú robiť bordel tam, kde nemajú. Smutnou správou ale je, že deti budú robiť poriadok po nás dospelákoch,“ upozornil Milan Káka. „Je potrebné už našich najmenších viesť k ochrane životného prostredia. Verím, že mladá generácia bude v tomto smere kladne pôsobiť aj na ostatných obyvateľov. Chceme sa v našej obci cítiť dobre a všetci by sme mali prispieť k tomu, aby sme ju skrášlili. Nečakajme, že všetko za nás urobí obec a zamestnaní na VPP,“ zdôraznila Zuzana Hadbavná, s ktorou súhlasí aj predseda komisie Belko: „Som rád, že mladých ľudí vedú k takýmto aktivitám.“ Podľa poslancu Garaju je najdôležitejšie to, aby sa nastavila dlhodobá stratégia udržania čo najväčšieho počtu detí a aktívneho obyvateľstva v obci. Poslankyňa Martina Kiapěšová vidí rezervy v prístupe samotných obyvateľov. „Každá rodina by si mohla poradiť pred svojím domom, tak ako to robia obyvatelia IBV. V tejto časti nechodia kosiť trávnik, v zime odhadzovať sneh pracovníci VPP. A keď to zvládnu títo občania a ďalšie rodiny z iných ulíc, prečo by to nezvládli aj všetci ostatní?“

Finančná komisia upozornila na hospodárenie ČŠK

Finančná komisia, ktorej predseda Michal Garaj, sa zaoberala hospodárením ČŠK. „Pán Palík bol upozornený na to, že podľa hospodárenia v minulom roku, na tento rok schválená dotácia nebude postačujúca bez vlastných sponzorských prostriedkov vo výške minimálne 6000 eur,“ informoval Garaj. Pred niekoľkými rokmi sa klub stal samostatným právnym subjektom. Preto hospodári so svojim rozpočtom, v ktorom počíta aj s dotáciou obce. Tá ale nemôže pokrývať 100% fungovania. „V iných organizáciách o financiách rozhodujú všetci jej členovia. Veľa zainteresovaných do futbalu nemá vôbec znalosť o tom, koľko ich všetkých futbal stojí a na čo sa financie používajú. Vo fungovaní ČŠK chýba kontrolný a výkonný orgán, ktorý by vždy na začiatku roka rozhodol o tom, ako sa naloží s peniazmi, prichádzajúcimi do pokladne. Hovorí sa, že obec by mala podporovať šport, a hlavne šport mladých, v tom súhlasím, ale dovoľm si tvrdiť, že 65% rozpočtu ČŠK pohltí rozpočet „A“ družstva dospelých. Dotácia, ktorú ČŠK dostáva, je porovnateľná s inými mestami a obcami v okolí,“ vysvetlil Garaj. Poslanec Káka odporúča klubu pritiahnúť opasok. „Hospodárenie klubu vnímam ako kúpim si niečo, na čo nemám. Klub si musí z toho zobrať ponaučenie. Na komisii bola odpoveď zástupcu klubu jednoznačná - sponzorské je a bude.“ O stanovisko sme požiadali aj zástupcu klubu Júliusa Palíka. Do uzávierky nám svoje vyjadrenie neposlal.

Výzva pre obyvateľov

Pri príležitosti 740. výročia prvej písomnej zmienky o našej obci pripravujeme výstavu predmetov súvisiacich s našou históriou. Preto by sme chceli poprosiť občanov, ktorí vlastnia rôzne predmety typické pre sklársku a zlievarenskú výrobu v minulosti (zlievač, jelene, sklenené ryby, ťažítka a pod.), aby ich zapožičali a priniesli na OÚ p. Karmanovej do 15. júna 2019. Ďakujeme.

Vítazstvo nad fašizmom

7. mája si Cinobaňa pripomenula pamätný deň konca 2. svetovej vojny, ktorá bola najstrašnejšou v doterajších dejinách ľudstva. Zástupcovia obce, ako aj miestnych organizácií prišli vzdať úctu hrdinom a víťazným udalostiam položením vencov pri pamätníku na námestí obce.

Bezprostredne v bojoch, v dôsledku útokov na civilné objekty, ako aj v koncentračných táboroch zahynulo v 2. svetovej vojne viac ako 50 miliónov ľudí.

Pred 74. rokmi sa skončilo pustošenie, utrpenie a bieda. Po vojnách zostávajú rumoviská a trosky, a to nielen po hospodárskej, ale aj kultúrnej a mravnej stránke. Naša obec utrpela veľké straty. Až do základov zrúcané, ťažko poškodené domy, veľká dezorientovanosť a bezradnosť. Avšak vďaka súdržnosti sa naša obec čoskoro spamätala a s veľkým elánom sa pustila do práce, aby zrúcaniny odstránila a na rumoviskách budovala nový život.

Jozef Varga

Mladí divadelníci robia obci dobré meno

Pokračovanie zo str. 1

Aktívni, ale najmä talentovaní divadelníci si pôsobenie v súbore nejdú vynachváliť. Výborné vzťahy a zábava, ako aj možnosť popustiť uzdu svojej fantázii, to je to, čo ich na účinkovaní v kolektíve fungujúcom pod taktovkou režisérky **Vladimíry Albertovej** priťahuje.

„Teší ma, že niečo spoločne vytvoríme a potom to odovzdáme ľuďom,“ prezradil Marian, ktorý je členom súboru už tri roky. Podľa jeho kolegov je najlepším hercom. On sa však pri pochvale od kamarátov len skromne pousmeje. Ako spoločne prezradili, skvelou herečkou je aj Lili. „Som rada, že ju spomenuli. Je s nami už dlho a z takého bezvýrazného dievčatka urobila taký úžasný pokrok, že jej môžem zveriť hlavnú úlohu,“ vyzdvihla režisérka.

Zaujímavá zápleтка bodovala

Mladí divadelníci sú ako veľká rodina. Spoločne vystráajú, zabávajú sa, ale keď treba, vedia brať svoje herecké poslanie veľmi vážne. Musia sa naučiť texty, vedieť improvizovať, byť zodpovední voči ostatným. „Netrvám na tom, aby sa doma učili scenár naspamäť. Najviac sa naučia na skúškach. Tak majú väčší priestor na improvizáciu,“ vysvetlila Albertová.

Tento prístup vyhovuje aj samotným divadelníkom. Radi vymýšľajú, dopĺňajú scenár a pracujú na svojej role tak, aby bola čo najviac presvedčivá.

Posledná hra *Dvanásť nahnevaných prasiatok*, s ktorou bodovali na súťažiach, bola z autorskej dielne Simony Albertovej. Pre Athénu píše už niekoľko sezón a ako tvrdí, sú skratka skvelý tím. „Scenár sám o sebe je len písmenami na papieri a život mu dáva až režisér, a najmä deti. Aj táto hra je presne o nich - o predsudkoch, o tom, ako si robíme názory bez podloženía, o spolužití a o tom, že pri troche zamyslenia sa, nielen srdcom, ale aj rozumom, sa možno začneme pozeráť na svet inak. A všetko sa vyjadruje oveľa ľahšie, keď ste niekto iný - napríklad prasiatko. Postavy perfektne dotvorili dečka samotné tým, že im vdýchli život a charakter, ktorý v texte opísaný nebol,“ vyjadrila sa autorka, ktorá v súbore začínala, keď mala šesť rokov. „Písať scenáre, to je cesta, ako s Athénou môžem ostať naďalej.“

FOTO: Milan Alberti

FOTO: Milan Alberti

Odborná porota ocenila najmä dramaturgiu hry a v hodnotení tiež vyzdvihli spracovanie zaujímavej témy. Athéňáci podľa názvu z hry najskôr nemali najlepší dojem. „Myslela som si, že to bude niečo detské. Nechápala som, prečo máme hrať niečo také,“ úprimne poznamenala Sára. „Až keď sme si prečítali a pochopili celý scenár, začalo sa nám to páčiť,“ doplnila Saša.

Vedia sa navzájom podporiť aj oceniť

Príprava na súťaž bola stresujúca. Svoju konkurenciu už mladí divadelníci poznali. Obávali sa najmä domácich Poltárčanov, no veľký rešpekt v nich vzbudzoval aj súbor z Kokavy nad Rimavicou. Napriek tomu si trúfali dosiahnuť na postupové priečky, čo sa im aj podarilo.

„Ja si myslím, že nás registrujú. V súťažiach sú zvyčajne porotcovia, ktorí videli aj naše prvé divadlo pred dvadsiatimi rokmi a zrazu vidia Za múrom a teraz toto. A ohodnotili to ako obrovský posun,“ neskrýva nadšenie dlhoročná vedúca súboru. Dobrý dojem zo súťaže si odniesli všetci. Medzi detskými hercami ešte nevládne rivalita. Práve naopak, členovia z konkurenčných súborov sa dokážu navzájom oceniť, povzbudiť a vznikajú aj pekné priateľstvá, či ako prezradili, dokonca aj lásky.

„Teraz nás aj zachránili, pretože jedna z našich herečiek si zabudla v autobuse rekvizitu, a keď sme na to prišli, tak autobus tam už nebol. Už som bola nervózna, ale jedna pani učiteľka z Lučenca našťastie skontrolovala batožinovú priestor a našu zabudnutú stoličku nám doniesla,“ zdôraznila pozitívne vzťahy medzi divadelníkmi režisérka.

Vypracovali sa na víťazov

Pri otázke, čo divadlo mladým Cinobančanom dáva, odpovedajú jednohlasne: radosť. Podľa Mája je to aj sloboda. „Páči sa mi, že sa môžem hrať na niekoho iného,“ vysvetlil. Napriek tomu, že divadlo milujú, zatiaľ nemajú ambície stať sa profesionálnymi hercami. Svoju budúcnosť vidia skôr medzi ochotníkmi. Za najkreatívnejšieho člena označili jednoznačne pani učiteľku, tá naopak nešetí slovami chvály na svojich zverencov. „Sú to dečka, ktoré absolvovali rôzne školenia a workshopy. Od tých najnižších priečok na súťažiach, akou je napríklad Improliga, kde ani nepostúpili, sa prepracovali na víťazov. Oni sú vynikajúci improvizátori. Len niektorí sa nedokážu ešte úplne odviazať.“

Najbližšie tento skvelý súbor budú môcť domáci diváci vidieť v rámci osláv MDD či Dňa obce. Ako hostia sa predstavia 8. júna v projekte Čaj o piatej, ktorý bude venovaný cinobanskému divadlu.

Lubomíra Karmanová

Čajovala plná sála kultúrneho domu

Do plánu kultúrnych podujatí tento rok pribudla novinka, ktorá má priniesť návštevníkom milé posedenia plné spomienok. A že Cinobančania majú na čo spomínať, o tom svedčilo aj prvé stretnutie, ktoré zaplnilo sálu kultúrneho domu do posledného miesta. O tom, ako sa kedysi oslavoval Medzinárodný deň žien, prišli porozprávať pamätníci a skvelí rečníci Anka Špaková a Paľko Imre. Výborne ich doplnili členovia ľudovej hudby Ďatelinka Ondrej Molota a Pavol Vilhan. Ďatelinka spolu s FS Jánošík z Fiľakova dali posedeniu ten správny šmrnc a rozospievali celú sálu.

Prvé z cyklu podujatí návštevníci uvítali a už teraz sa môžu tešiť na ďalšie čajovanie, v ktorom budú o svojich zážitkoch a spomienkach rozprávať cinobanskí divadelníci.

Lubomíra Karmanová

Foto: archív obce

ČO NEBOLO V KNIHE

Spomienky. Sú vryté hlboko v nás a vyplávajú na povrch, keď to najmenej čakáme. Stačí ten správny podnet...napríklad uvariť si čaj, v príjemnom teplúčku domova sledovať, ako za oknom tíško prší a otvoriť si knihu o Cinobani. Začítať sa do príbehov minulosti a spomenúť si na ten svoj, ktorý sa do knihy nedostal...

„Tehly nemusia byť len z obchodu“

V súčasnosti sa v Cinobani stavia málo. Ale v minulosti to tak nebolo. Každý chcel mať pre svoju rodinu aspoň malý, ale vlastný domček. Kde však získať na stavbu peniaze, keď je ich tak žalostne málo? Musíme si pomôcť, ako sa len dá. Napríklad ušetriť na tehľach...

Za záhradou Pavla a Emilie Korimovej niekedy Cigáni vyrábali váľky. Bolo tam vraj dobré bahno, ktoré miesili nohami spolu so slamou. Časom technológiu zdokonalili. Používali plevy a tehly boli pevnejšie a mali krajší tvar.

Smerom na Točnicu pod Brezinou vás prvá zákruta pri veľkom orechu poľnou cestou asi 1 km zaviedla k tehelni, kde sa vyrábali tehly starou tradičnou technikou – drevom sa vykúřilo na potrebnú teplotu a tá tehly vypálila. Starí Cinobančania spomínajú, že neďaleko domčeka, ukrytého medzi ovocnými stromami, sa nachádzala studnička s veľmi chutnou vodou.

Cinobančania boli naozaj šikovní. Mali napríklad aj svojho kováča – p. Šiandora, ktorý mal svoju dielňu tam, kde je dnes Mlyn. Podkúval tu kone a voly, ostril motyky, sekery...

Keď sa nabudúce pôjdete prejsť „starou dedinou“, spomeňte si na šikovné ruky a nohy cinobanských tehliarov!

Mgr. Vladimíra Albertová

(Pokračovanie nabudúce)

LEGIONÁRI ZAREZONOVALI V ČITATEĽOV

Ešte v nedávnej minulosti boli česko-slovenskí legionári v nemilosti pre ich bojovú činnosť proti červenoarmejcom. Z historických prameňov však vieme, že ako prebehľáci (nechceli bojovať proti Rusom) najprv bojovali na strane cárskej armády proti Rakúsko-Uhorsku a Nemecku. Po prevzatí moci boľševikmi museli zas bojovať proti červenoarmejcom a ustupujúcim bielogvardejcom. K týmto bojom boli často vyprovokovaní oboma proti sebe bojujúcimi stranami, lebo často porušovali dohodnuté prímerie. Vytvorili si silnú a dobre organizovanú armádu, ktorá mnoho mesiacov ovládala transsibírsku magistrálu, tak prepotrebnú pre presun vojska na východ, do prístavu Vladivostok....

Mňa osobne zaujíma táto málo známa časť našej histórie najmä preto, že mám v rodine predkov, ktorí bojovali v 1. svetovej vojne. Brat mojej starej mamy (Juraj Kotmánik) padol v Srbsku, otcov otec (Jozef Kupec) prišiel o nohu na talianskom fronte a mamin otec (Ondrej Strunga) padol do zajatia v Rusku a tam vstúpil do československých légii.

Potešil ma článok v Cinobanskom občasníku „Legionárska minulosť Cinobane“, kde je uverejnené meno môjho starého otca Ondreja (Andreja) Strungu. Do čs. légii vstúpil koncom roka 1917 do 7. Tatranského pluku, 6. výzvedná rota. Za bojovú činnosť bol tri razy vyznamenaný. Na Slovensko docestoval v júli 1920 a po trojmeseačnej dovolenke bol v októbri 1920 vyradený z armády (demobilizovaný).

Vladimír Kupec

A NÁS TEŠÍ, ŽE VÁS TO ZAUJÍMA

Posledný rok intenzívne pracujeme na príprave publikácie o legionárskej minulosti obce a sme vďační za každý útržok informácie, ktorý sa k nám aj v takejto podobe dostane. Tak ako je naznačené aj v reakcii čitateľa, legionári a všetci účastníci bojov prvej svetovej vojny museli urobiť niekoľko ťažkých životných rozhodnutí, ktoré si už dnes ani nevieme predstaviť. A napriek tomu porušili prísahu panovníkovi a prebehli na druhú stranu, len aby bojovali za vznikajúci štát, ktorý budú môcť nazývať svojou domovinou. Je prekvapivé, koľko veľa takýchto odvážnych mužov sa našlo aj v našej obci – okrem spomínaného Ondreja Strungu to bolo ďalších 12 rodákov, resp. vtedajších obyvateľov obce a jej príslušných častí. Publikácia už čaká v tlačiarňi na svoje vydanie a my veríme, že zdieľate nadšenie p. Kupca pre históriu, pre svoj región a zároveň máte v sebe zvedavosť a radi si prečítate o našich rodákoch a predkoch.

Pripravovaná publikácia ponúka asi 150 strán plných historického pozadia, zaujímavých výpovedí zúčastnených a pamätníkov, pohľady československej strany a aj protistrán, opis najväčších bojových stretov, v ktorých sa Cinobančania v légiiach ocitli, príbehy jednotlivých cinobanských legionárov, vrátane denníku Jána Marka, ktorý si v ňom zaznamenal svoju cestu z Vladivostoku domov na lodi Logan či dobových fotografií. Publikáciu bude možné zakúpiť na obecnom úrade alebo v predajni Legiovľaku po jej oficiálnom uvedení do života, pri príležitosti odhalenia pamätníku legionárom 21. júna 2019 – viac informácií nájdete na plagáte v tomto čísle.

Ak si chcete pozrieť rekonštrukciu vlaku, v ktorom možno aj vaši predkovia trávili mnoho času na ceste po Sibíri a transsibírskej magistrále, Československá obec legionárska a projekt Legie 100 Vás pozývajú do interaktívneho múzea Legiovľak v dňoch 10.-11.6. 2019 na železničnej stanici v Lučenci. Medzi inými vás bude sprevádzať expozíciu aj autor pripravovanej knihy – Miroslav Maňas.

Veríme, že pripravovaná kniha Legionári z Cinobane sa stane súčasťou vašich knižníc!

Simona Albertová

Obec Cinobaňa

Pečieme s kváskom

Chlieb je takmer v každej domácnosti základnou potravinou a nevieme si bez neho predstaviť náš jedálny lístok. Naše obchodné reťazce ponúkajú chlieb, v ktorom sa nachádzajú konzervanty či iné prídavné látky. Používajú ich aj pekárne, ktoré produkujú tzv. domáci chlieb. Takéto „vylepšené“ zloženie pri pravidelnej konzumácii zaťažuje náš organizmus a môže spôsobovať rôzne zdravotné problémy. Do tajov kváskovania nás zasväti odborníčka Ľudmila Hoffmanová. Jej kváskový chlieb ocenila aj odborná komisia, ktorá mu udelila značku „Regionálny produkt Novohradu“.

Veľa ľudí nevie, že je rozdiel medzi tradičným chlebom z kvásku a chlebom z droždia. V čom je taký rozdiel? Kvások z droždia obsahuje baktérie alkoholového kvasenia, ktoré zaťažujú trávenie a prekrývajú organizmus, úlohou droždia je len v ceste vytvoriť bubliny a urýchliť jeho vykysnutie.

Kvásek iba z múky a vody obsahuje prospešné baktérie mliečneho kvasenia, ktoré zlepšujú stráviteľnosť, pôsobia na našu imunitu, pôsobia preventívne proti cukrovke, či pomáhajú pri ekzémoch a akné. Baktérie mliečneho kvasenia prirodzene chlieb konzervujú, čím zabraňujú tvorbe plesní.

Kváskovému pečeniu sa venujem roky, rada sa podelím s mojimi skúsenosťami a možno to naštartuje ďalšieho kváskového nadšenca.

Receptov je veľa aj na internete, treba len skúšať a vnímať správanie cesta. Na proces kvasenia vplyva viacej faktorov a ten istý recept môže zakaždým inak vypáliť. Na začiatok odporúčam použiť ražnú múku s pšeničnou či špalďovou.

1. Výroba kvásku: do nádoby (nie kovovej) dáme asi 3 polievkové lyžice (ďalej PL) ražnej múky a toľko vody, aby vznikla kašička o niečo hustejšia ako palacinkové cesto. To necháme poštáť do druhého dňa pri izbovej teplote. Potom pridáme cca 2 PL múky a toľko vody, aby zostala predošlá hustota, tento proces opakujeme 5 dní, ktoré kvások potrebuje na svoju zrelosť - už po druhom dni sa začínajú tvoriť bublinky. Kvások by mal byť teda nadýchaný, plný bubliniek. Ak začne rednúť a zmenšuje sa, je hladný, kvasinky potrebujú dokŕmiť vodou a múkou.
2. Z cca 200 - 300 g múky, 100 ml kvásku a z vody urobíme rozkvas o hustote cesta na halušky a necháme 8 až 12 hodín poštáť. Ak je proces v poriadku (aj kvások), tak sa objem zdvojnásobí.
3. Primiešame ďalších cca 300-400 g múky s vodou podľa potreby. Keď je už cesto kompaktné, pridáme soľ (1 - 1,5 lyžičky), rascu, semienka a pod. Po cca 1 - 2 hodinách cesto premiesime.
4. Ak pečieme vo forme, nemusíme dbať na to, aby cesto bolo tuhšie, forma pomôže držať tvar.
5. Ak použijeme ošatku vysypanú škrobom, tak cesto miesime dlhšie a na doske a musí byť hutnejšie, pri miesení budete v ruke cítiť ako sa mení, je hustejšie, ale vláčne.
6. Pečenie vo forme - rúru vyhrejeme na 220 st. C, pečieme pri tejto teplote asi minútu, teplotu znížime na 190 st. C a pečieme ešte cca 30 - 45 min. Upečený chlebič pri poklopaní vydáva dutý tón, ešte horúci ho potrieme studenou slanou vodou. Formu odporúčam vyložiť papierom na pečenie.
7. Pečenie ošatkové - do rúry dáme plech, naň papier a malý hmiac s vodou na spodok rúry, túto vyhrejeme na 220 st. C, plech rýchlo vyberieme, vyklopíme cesto. Ak sa náhodou prilepí o ošatku, môže vyfučať, vtedy radšej do cesta vmiesime trochu múky alebo podľa potreby pridáme vodu a necháme ešte asi 1 hod podkysnúť a potom vyklopíme. Žiletkou môžeme na povrch cesta narezat vzory a dáme piecť.

Kvásek môžeme skladovať v chladničke, kde nám vydrží aj týždeň. Pred použitím ho necháme 2-3 hodiny v teple, keď sa v kvásku začnú množiť bublinky, použijeme ho. Niekedy je kvások aj po krmení ťažkopádny, dá sa oživiť tak, že z neho odoberieme, pridáme vodu a múku, ak začne búrlivý proces, je to OK, ale ak mu to dlho trvá a je lepkavý, tak je lepšie ho vyhodit' a urobiť nový.

Ľudmila Hoffmanová

Foto: archív obce

Kváskovanie si šikovné Cinobančanky užili

Láska ide cez žalúdok. Vedeli to už naše prastaré mamy, ktoré boli jedinečné gazdinky. No a skutočne dobrá gazdina musí vedieť upiecť aj chlieb. Súčasný trend je domáci kváskový chlebič. Kváskuje už kdeko a niektorí si z toho urobili celkom slušný biznis.

Našťastie sú aj takí, čo najlepšie cesto na chlebič miesia s láskou a o svoje skúsenosti a triky sa radi podelia. Patrí medzi nich aj Cinobančanka Ľudka Hoffmanová. No a keďže je domáca, bolo by škoda nevyužiť tento potenciál. Ľudka, ktorá už naučila piecť chlebič účastníkov kurzov po celom Slovensku, s nadšením súhlasila, a tak sme sa spoločne v jeden večer stretli v kultúrnom dome, aby sme nahliadli do tajomstiev kváskovania.

„Som rada, že sa kurz kváskovania konal aj u nás v Cinobani. Cenné rady a skúsenosti pani Hoffmannovej som využila pri pečení chlebiča aj doma. Je to skutočne skvelý pocit upiecť si vlastný chlieb. Chutí celej rodine,“ pochválila sa účastníčka Karín.

Veselej atmosfére sa tešila aj samotná školiteľka. „Prirodzene spolu fungovali tri generácie veľmi šikovných žien, z ktorých väčšina s kváskom pečie naďalej a pravidelne. Je to vynikajúca zdravá alternatíva ku chlebom s prídavnými látkami, ktoré ponúkajú nielen potravinové reťazce, ale dokonca aj pekárne s rozvozom chlebičkov aj v našej obci,“ vysvetlila Ľudka.

S maminkou a dcérkou prišla Adka. Všetkým trom sa kurz páčil. Z vymieseneho cesta si doma upiekli vynikajúci bochník. „Chlebič bol chutný. Rada by som sem tam upiekla, ale nemám kvások. Akonáhle sa k nemu dostanem, zas ho upečiem,“ prezradila nám prostredná z rodiny šikovných gazdinkiek.

Cinobančanky svoje kuchárske schopnosti nezapreli. Fotografie chutných chlebičkov, ktoré si vlastnoručne vyrobili, sú toho dôkazom.

Ľubomíra Karmanová

S MATICOU / vedieť viac

Slovenský Homér

Ján Hollý – 170. výročie úmrtia

Ján Hollý – narodil sa 24. marca 1785 v Borskom Mikuláši – zomrel 14. apríla 1849 na Dobrej Vode. Vzdelanie nadobudol na školách v Skalici, Bratislave a v seminári v Trnave. Po bohosloveckých štúdiách roku 1808 pôsobil v duchovnej službe ako kaplán v Pobeďime a Hlohovci. Nakoniec sa usadil ako farár na madunickej fare, kde žil takmer tridsať rokov. Vytvoril historické národné eposy **Svätopluk (1833)**, **Cyrilo-Metodiáda (1835)** a **Sláv**. K vrcholom jeho básnickej tvorby patrí dvadsaťjeden selaniek, obrazov z pastierskeho života. Časovejší charakter majú jeho **Žalospevy a Ódy**, v ktorých žiali nad slovanskou prítomnosťou a nad „smutnými príhodami“ a „biedami“. Významné sú i jeho preklady z latinčiny a gréčtiny. Poéziou Jána Hollého vrcholia snahy bernoľákovcov o národný jazyk.

Svätopluk – hrdinská báseň v dvanástich spevoch, vyše šesťtisíc veršov. Prvý zo slovenských básnikov opísal slávnú kapitolu našich dejín, svoju vlast' povýšil pred nepravnikmi touto epopejou.

Spracoval: Jozef Varga

TÝMTO ŽIJE NAŠA ŠKOLA

OZNAM PRE RODIČOV

Riaditeľstvo ZŠ s MŠ Cinobaňa oznamuje rodičom detí MŠ a 1.stupňa ZŠ, že môžu svoje deti prihlásiť na letný pobyt v MŠ, a to prvé dva júlové týždne, tretí júlový týždeň bude v prevádzke ŠKD, v čase od 7.00 do 15.00 hod.

V termíne od 22.7. - 25.7. 2019 môžu rodičia svoje deti vo veku 5-10 rokov prihlásiť na denný tábor „Z rozprávky do rozprávky“ v základnej škole, ktorý bude vedený skvelými animátormi. Cena tábora so stravou je 22 eur.

Snažíme sa o to, aby aj počas letných prázdnin bolo o vaše deti dobre postarané. Na pobyt v MŠ prvé dva júlové týždne je potrebné prihlásiť sa u p. Šípekovej v MŠ a na pobyt v ŠKD a letný tábor u p. Machavovej v ZŠ.

Lyžiarsky výcvik

V pondelok nás Krahule vítali a my sme sa na počasie pýtali, že či bude vôbec sneh padať, alebo sa budeme v blate váľať.

Keď naše oči zazreli ten svah, doľahol veru na nás trochu strach. Fujavica prebrala nás hneď, zistili sme, že toto nie je cinobanský sneh.

Prvý deň sme úspešne ukončili, večer popri zábave sme si aj poskočili. Na Ferov nos sme nachytali pani učiteľku, Radko si na odplatu našiel na lyžiach harmanasovú nádielku.

V utorok nám počasie prialo, slniečko nás celý deň hrialo. Na svahu to bolo bez pádov, všetci to dali na pánov.

V stredu nás skoro do Kremnice odľúklo, celý deň totiž len dulo a dulo. Aj popri fujavici sme si fajne užili a večer sme pri dobrom filme strávili.

Vo štvrtok bol deň plný smiechu, až na tie pády a malú nepleschu. Večerný program bol v dobrej nálade, zakončili sme večer všetci pohromade.

Piatkové posledné hodiny sme viacerí na izbe strávili, boľavé nohy nám nedovolili, aby sme sa na lyže postavili.

Poobede nás už autobus poslušne čakal, každý z nás batohy a lyže nakladal. Pri autobuse rodičia na nás už čakali a svojmu týždňu bez detí už len smutne kývali

Žiaci 9. ročníka ZŠsMŠ Cinobaňa

Holokaust na Slovensku

Je potrebné dnešnej mladšej generácii stále pripomínať, že bola nejaká vojna, koľko mala obetí, čo to bol holokaust? Asi áno... a v súčasnej situácii ešte dôslednejšie.

Žiaci 9. ročníka sa na dejepise oboznámili s faktami a udalosťami II. svetovej vojny a na doplnenie informácií sme si pozvali hosťa z Múzea SNP v Banskej Bystrici – Mgr. Luciu Sotákovú. Tá nám priblížila zaujímavú tému – Holokaust v SR. Doplnila ju rozličnými materiálmi z múzea. Zaujala nielen deviatakov, ale aj ôsmakov, ktorí boli na prednáške ako hostia. Všetci, ktorí sa tejto akcie zúčastnili, si určite uvedomili jednu vec – nikdy by sa už nemalo stať, že človek zabudne byť človekom...a je to jedno, či je to Žid, moslim alebo utečenec....

Mgr. Vladimíra Albertová

Foto: L. Karmanová

Morena, Morena, kde si prebývala?

Tak ako každý aj tento rok sa deti materskej školy spolu s pani učiteľkami usilovne pripravovali na príchod jari.

Prostredníctvom súboru Cinobanček zhotovili starú babu – MORENU, ktorú síce tento rok vynesli o čosi skôr – 22. marca 2019, i keď sa traduje až na Smrtnú nedeľu, čo je zvyčajne dva týždne pred Veľkou nocou. Naš naplánovaný termín bol spojený so Svetovým dňom vody, ktorý sme si pripomenuli aj s našimi staršími kamarátmi zo základnej školy. Každoročne sa k nám pripoja do nášho sprievodu obcou, ktorý smeruje až k cinobanskému potoku.

Najskôr sme sa rozlúčili s Morenou piesňami, vyvolávačkami, jej zapálením a hodením do vody, čím sme sa snažili odohnať z obce krutú zimu a privolať k nám jar. Krátkym kultúrnym programom s témou jari sme zobúdzali slniečko, trávičku, zvieratká.... No a ako vďaka nám to naše slniečko naozaj ukázalo svoju silu – hrialo nás svojimi lúčikmi a akoby chcelo povedať: „Od teraz tu vládne ja!“

Tak teda vládni a nedovoľ, aby sa zima vrátila, veď nový život tebou začína!

A ešte jeden vinš, ktorý vám posielajú naši najmenší:

ZDRAVIE, ŠTASTIE, ÚSMEV V TVÁRI ŽELÁME VÁM K SVIATKU JARI!!!!

To vám prajú deti z materskej školy spolu s pani učiteľkami

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Jubilanti

V mesiacoch marec, apríl a máj sa dožívajú životných jubileí

- ✚ Darina GUBÁNIOVÁ
- ✚ Gabriela SUJOVÁ
- ✚ Alena VOLFOVÁ
- ✚ Margita KORIMOVÁ
- ✚ Mária KOVÁČOVÁ
- ✚ Pavol JAKUBA
- ✚ Pavla ELIÁŠOVÁ
- ✚ Lýdia KANTORÁKOVÁ
- ✚ Pavol RAČKO
- ✚ Viera BRAČOKOVÁ
- ✚ Elena MLYNKOVÁ
- ✚ Ľubica MICHNÍKOVÁ
- ✚ Eva KAPUSTÍKOVÁ
- ✚ Milan KORIM
- ✚ Pavel KMINIAK
- ✚ Štefan VANTRUBA
- ✚ Eva ČUVALOVÁ

*Mnoho zdravia, šťastia, spokojnosti
a pohody v kruhu blízkych prajú členovia
komisie pre občianske záležitosti pri
OZ v Cinobani.*

Narodili sa

Jasmina Berkyová
Tracy Berkyová
Nina Berkyová
Hana Hanzlíková

Opustili nás

Pavína Kuželková
Eva Salajová
Mária Korimová
Mária Hrončeková
Anna Sujová
Július Slovák
Pavol BELOV

Čeť ich svetlej pamiatke.

V prípade, že si neželáte, aby sa vaše či meno vášho príbuzného objavilo v spoločenskej rubrike, kontaktujte nás osobne na OÚ, alebo na kontaktných údajoch uvedených v tiráži.

JUBILEÁ

BLAHOŽELANIE K 80. NARODENINÁM

V rodinnom kruhu oslávil osemdesiatku Pavel Kminiak z Katarínskej Huty. K nádhernému jubileu želáme všetko najlepšie, hlavne veľa zdravia a šťastia.

Za celú rodinu bozkáva právničik Teo.

V apríli sme si pripomenuli výročie narodenia významného rodáka z Turičiek

BOROŠ Július, prof. PhDr., DrSc.

85. výročie narodenia (19. 4. 1934 Turičky)

Psychológ, vysokoškolský pedagóg. Autor viacerých publikácií:

Psychológia pre osvetových pracovníkov (1974),

Základy psychológie (1976)

a i.

Zomrel 13. 11. 2004 v Trenčíne, pochovaný je v Turičkách.

Z pera našej čitateľky

Ďakujem za novinky, ktoré si zakaždým celé pozorne prečítam. Cinobaňa je mi blízka už aj preto, že patrí medzi skôr narodených, čo je vek už iba o spomínaní. Ako žiaci ZDŠ v Katarínskej Hute sme so spolužiakmi z Cinobane často do ich dediny chodili peši, kde nás zakaždým niekto zo spolužiakov pozval domov a ich mamička nás počastovala obedom. Tak sme prechádzali čas, ktorý bol do odchodu "motorky" domov do Mládzova. Cinobaňa sa za starostovania Jozefa Melichera zmenila. Samozrejme, k lepšiemu, čo úprimne závidím. Dedina sa rozrástla o okolité obce, čím pribudlo viac povinností, ktoré on za pomoci spoľahlivého osadenstva obecného úradu hravo zvláda. Vzájomne motivujúce sú aj programy jednotlivých poslancov, ktorí svoju činnosť verejne prezentujú vo vašom Občasníku. Pán starosta na svojich spoluobčanov nezabúda pri žiadnej z príležitosti. Či je to príhovor k novému roku, deň žien, posedenie so seniormi. Byť s občanmi, načúvať im považuje za svoju prioritu. Závidím. Za povšimnutie stojí obec Turičky, kde sa urobilo tiež hodne úprav. Cintorín je toho svetlým príkladom. Má pôsobivý vstup a chodníky vyložené dlaždicami, pri vstupnej bráne kontajnery. I tu je čo úprimne závidieť.....

Pútavo zostavené jednotlivé čísla Cinobanského občasníka by nemohli existovať bez skvelého redakčného tímu pod taktovkou novej šéfredaktorky, ktorá sa svojej pozície zhostila na výbornú a jednotlivé čísla obohacuje aj o svoje kreatívne nápady. Pokračuje tak rovnako dobre v naštartovaní občasníka jej predchodkyne. Každé číslo je obohatením o zaujímavosti a novinky z diania obce, histórie, zdravotvedy, oprášené sú starodávne zvyky našich starých rodičov spoločnými stretnutiami pri páračkách či príprave varených a pečených dobrôt a mnohé ďalšie. Každý si tu príde na svoje. Napokon plnohodnotný život je aj o stretávaní a vzájomnom obohacovaní sa prostredníctvom komunikácie.

Nech sa vám všetkým naďalej dobre darí.

Jela Macková, Mládzovo

Nasledujúce číslo Cinobanského občasníka vyjde
v júli 2019.

Informácia pre dopisovateľov: Uzavierka čísla XV/2 je do 30. júna.